

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: 22/590
Vår ref.: 22/5672-2
Saksbehandler: Hanna Buer Haddeland
Dato: 01.03.2022

Svar på høring - forslag til midlertidig hjemmel for pålegg om undersøkelse og tvangstesting for covid-19 mv

Det vises til høringsnotat av 7. februar 2022 fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Høringen gjelder forslag til at personer som skal uttransporteres til fremmed stat etter utlendingsloven, utleveringsloven eller arrestordreloven kan pålegges en undersøkelse for å avdekke om de er smittet med covid-19 eller tvangstestes i den forbindelse, dersom dette er nødvendig for å gjennomføre uttransporteringen. Videre foreslår departementet å flytte bestemmelser om elektronisk oversendelse av utleveringsbegjæringer og rettsanmodninger fra midlertidig lov 17. desember 2021 om enkelte tilpasninger i prosessregelverket som følge av utbruddet av covid-19, til ny midlertidig lov om enkelte tilpasninger i regelverket om internasjonalt rettslig samarbeid som følge av utbruddet av covid-19.

HelseDirektoratet vil gi noen innspill til høringsnotatet, primært knyttet til helse- og omsorgstjenestens ansvar for testing og helsepersonell sin rolle i gjennomføringen av testing.

HELSEDIREKTORATET VIL BEMERKE

Etter pasient- og brukerrettighetsloven § 1-3 første ledd, bokstav c omfatter begrepet helsehjelp handlinger som har diagnostisk pleieformål, og som er utført av helsepersonell. Formålet med testingen i dette tilfellet er ikke primært diagnostisk, men å kunne dokumentere attest på negativ covid-19 der dette er nødvendig for uttransporteringen. Samtidig har selve handlingen – testingen – isolert sett et diagnostisk formål. HelseDirektoratet har lagt til grunn at testing for covid-19, også der det primære formålet er å få et grønt koronasertifikat, er å anse som helsehjelp dersom denne gjennomføres av helsepersonell. Det samme må gjelde her. Som beskrevet i høringsnotatet skal undersøkelsen gjennomføres av lege eller annet kvalifisert helsepersonell.

Det bør omtales i lovforslaget hvilket ansvar den offentlige helse- og omsorgstjenesten vil ha for å gjennomføre testing til dette formålet.

HelseDirektoratet

Avdeling helserett og bioteknologi
Hanna Buer Haddeland

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

GJENNOMFØRING AV TVANGSTESTING

Det fremgår av forslaget at dersom utlendingen motsetter seg testing, kan dette gjennomføres ved tvang. Det forventes at det kun vil bli aktuelt å bruke tvang i et fåtall saker. Testen skal alltid gjennomføres av lege eller annet kvalifisert helsepersonell, og gjennomføres så skånsomt som mulig.

Hvilken rolle helsepersonell skal ha ved gjennomføringen av selve testen – der denne gjennomføres ved tvang – beskrives ikke i høringsnotatet. Det står at det kan brukes fysisk makt for å holde eller stroppe vedkommende fast og gjennomføre undersøkelsen. Vi anbefaler at det klargjøres hvem som eventuelt skal gjøre dette, politi, helsepersonell eller annet personell, og at det beskrives hvilken rolle helsepersonell skal ha ved gjennomføring av tvang.

Selv om en covid-19-test er lite inngripende i seg selv (vattpinne i nese og hals) vil gjennomføring av tvangstesting kunne bli svært inngripende i en konkret situasjon. Det vil kunne være svært krevende å gjennomføre en PCR-test ved tvang på en voksen person som motsetter seg testingen ved å for eksempel å snu/riste på hodet. Det fremgår av forslaget at *om utlendingen er særlig sårbar på grunn av tidligere traumer, ung alder eller lignende, slik at det foreligger særskilte omstendigheter, må dette i størst mulig grad tas hensyn til, både i kommunikasjonen med utlendingen, og for gjennomføringen av undersøkelsene.*

Helsedirektoratet er enig i det og påpeker at det kan være tilfeller der tvangstesting ikke skal gjennomføres fordi det ikke vil være forsvarlig. Helsepersonell har en selvstendig plikt til å utføre sitt arbeid i samsvar med krav til faglig forsvarlighet og omsorgsfull hjelp, jf. helsepersonelloven § 4.

Vi mener også at det må fremgå klart av ordlyden i utlendingsloven § 103 a og ny midlertidig lov om tilpasninger i regelverket om internasjonalt rettslig samarbeid som følge av utbruddet av covid-19 § 1, at barn under 16 år bør unngå bruk av tvang. Etter vår vurdering er det ikke tilstrekkelig at det fremgår av forarbeidene at tvang som utgangspunkt skal unngås.

UNNTAK FRA HELSEPERSONELLOVEN § 21

Helsepersonelloven § 23 åpner for å gjøre unntak fra hovedregelen om taushetsplikt etter helsepersonelloven § 21. Det aktuelle grunnlaget her vil være at opplysningene gis videre etter regler fastsatt i lov eller i medhold av lov når det er uttrykkelig fastsatt at taushetsplikt ikke skal gjelde jf. § 23 nr. 6. Slikt hjemmelsgrunnlag er foreslått innført jf. høringsnotatet.

Vennlig hilsen

Helen Brandstorp e.f.
direktør

Wenche Dahl Elde
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk

